

WEERT BEVORDERT BIODIVERSITEIT IN DE BINNENSTAD MET VASTE PLANTEN

‘Mensen gaan steeds meer beseffen dat groen toegevoegde waarde heeft’

Gemeente Weert is een van de gemeenten die actief zijn op het gebied van biodiversiteit. Om dit ook in het beleid te verankeren wordt momenteel gewerkt aan een beleidsnota. Een van de voorbeelden van vergroening is de Onzelievevrouwestraat waar zelfs parkeervakken hebben moeten plaatsmaken voor vaste planten. Het concept van vaste planten sprak een bewoner zo aan dat hij zijn voortuin ook op die wijze liet inrichten.

Om de binnenstad van Weert een kwaliteitsimpuls te geven, stelde het college van burgemeester en wethouders eind 2018 een krediet beschikbaar van een kleine tweeton. Over de achterliggende gedachte om het centrum van Weert te vergroenen zegt wethouder Martijn van den Heuvel (Weert Lokaal): ‘De belangrijkste reden is voor mij het bevorderen van de biodiversiteit. De bijen worden op termijn met uitsterven bedreigd; nu is het nog niet zo erg allemaal, maar je ziet wel een tendens. En juist in zo’n binnenstad kun je een hoop doen. We hebben heel mooie singles om de stad heen en dat was eigenlijk gewoon gras. Daar konden we veel meer mee doen. Daar hebben we nu heel veel vaste planten en bloembollen en er zijn nieuwe bomen geplant. Op gemeentegrond zijn we denk ik aardig op de goede weg.’

Er zijn diverse straten en buurten in de Limburgse gemeente waar met het concept van vaste planten wordt gewerkt. De Smeetspassage, Hegstraat, Ursulinenstuijn en Emmasingel/Wilhelminasingel zijn inmiddels aangepakt, evenals het parkeerdek en het grindvak bij het politiebureau. De Kerkstraat is deels klaar. ‘Binnenkort ga ik nog naar de gemeenteraad met de Wilhelminastraat, hier achter het stadhuis. Daar gaan we ook weer voor een deel vasteplantenconcepten invoeren, als een soort van overloopgebied van stad naar wijk.’

Ook bij de herinrichting van de Onzelievevrouwestraat is gebruikgemaakt van vaste planten. Daar hebben de parkeervakken zelfs plaats moeten maken voor groen.

‘We hebben deze straat aangepakt in overleg met de bewoners’, zegt Van den Heuvel. ‘Dat we voor elkaar hebben gekregen dat de parkeervakken zijn verdwenen voor groen komt omdat veel bewoners minimaal één auto op hun eigen oprit kunnen zetten en veel plekken werden ingenomen door mensen die in het centrum werken. Daar zaten de omwonenden natuurlijk ook niet op te wachten. Dus vandaar dat we heel makkelijk daar parkeerplaatsen weg konden halen voor groen. Dat is wel in overleg met de bewoners gedaan. Dit project is echt wat dat betreft super gegaan. Ook met heel veel draagvlak van omwonenden. Je merkt ook dat mensen steeds zich steeds meer bewust worden van het groen en beseffen dat dat ook toegevoegde waarde heeft voor een huis, voor de leefbaarheid en voor de buurt.’

Groeiomstandigheden

Weert maakt gebruik van het GreentoColour-concept van Griffioen Wassenaar. ‘De kracht van dit concept is eigenlijk om goede, voldoende sluiting te creëren met vaste planten door middel van soorten die daar echt geschikt voor zijn’, zegt Frank Groeneweg, ontwerper bij Griffioen Wassenaar. ‘Die snelle sluiting creëren we door een speciaal geselecteerd sortiment vaste planten die daar echt geschikt voor zijn en die binnen een aantal maanden dichtgroeien waardoor je weinig onkruiddruk hebt. Wij merken dat steeds meer gemeenten op dit concept overgaan en dat er specifiek wordt gekeken naar de juiste

De combinatie van nieuw geplante grote bomen en de kleurige onderbeplanting met vaste planten staat borg voor een aantrekkelijke aanrijroute naar het centrum van de stad. Beeld: Hans van der Beele

standplaats en naar de juiste groeiomstandigheden. Want dat is ook bepalend en belangrijk. Wij krijgen regelmatig aanvragen voor projecten of moeilijke locaties waar men eigenlijk niet van weet wat ze daar neer moeten zetten. We ontwerpen voor iedere plek afzonderlijk en leveren maatwerk. Ik heb bij de Onzelievevrouwestraat gekeken naar de omgeving en de kleuren in de omgeving. Er was vooral veel wit aanwezig dus ik heb wat lichtere kleuren in het ontwerp meegenomen en een leuke combinatie gemaakt met geel-blauw en wat grijsbladige planten.’ Er is uiteraard ook rekening gehouden met biodiversiteit door soorten te kiezen die bijen en vlinders aantrekken. Groeneweg maakte voor de Onzelievevrouwestraat onder meer gebruik van *Pulmonaria* (longkruid), *Anaphalis* (Siberische edelweiss), *Salvia* ‘Schneehugel’ (salie), *Persicaria amplexicaulis* (duizendknoop), *Pennisetum* (gras), *Hemerocallis* (daglelie), *Geranium*, *Nepeta racemosa* ‘Grog’ (kattenkruid), anemoon, *Aster divaricatus* (sneeuwster-aster), *Aster ageratoides* en *Phlomis* (brandkruid).

Voortuin

Het concept van vaste planten sprak de bewoners Regine en Jeroen Beckers, die met hun drie kinderen aan de Onzelievevrouwestraat wonen, zo aan dat ze besloten hun eigen tuin ook volgens GreentoColour te laten aanleggen. Jeroen Beckers: ‘Ik heb in de klankbordgroep van de gemeente gezeten om een bijdrage te kunnen leveren. We woonden er toen net een paar maanden. Toen kwam de vraag voor een keuze tussen groen en parkeervakken. De Onzelievevrouwestraat is een vrij drukke straat en tegenover ons zit een supermarkt. Dus de verwachting was dat veel klanten bij ons voor de deur zouden parkeren. Mede met het oog op duurzaamheid hebben we liever groen dan parkeerplaatsen.’

Toen zij eind 2018 zagen hoe hun straat eruit zou komen te zien, ontstond het idee om dat concept ook in hun eigen voortuin toe te passen. ‘Omdat we er net een paar maanden woonden, moesten we onze tuin nog doen. Er stonden wat boompjes, maar verder lag het redelijk braak. Het concept van vaste planten en een onderhouds-

Herinrichting Onzelievrouwestraat: keuze voor vaste planten in plaats van parkeervakken. Beeld: familie Beckers, juli 2019

arme tuin leek ons een goede optie. We hebben dat aan de gemeente laten weten waarop iemand bij ons langskwam. Zo is het gaan rollen. Vanaf april begonnen de plantjes al te bloeien. We hebben nu het hele jaar door bloei en kleur in de voortuin. Het effect is onder meer dat we nu al veel hommels en bijen in onze tuin zien. We krijgen veel reacties van mensen uit de buurt en die zijn zeer positief.'

Wethouder Martijn vd Heuvel.
Beeld: Linda Beelen

Biodiversiteit

Waarom heeft Weert gekozen voor het concept GreentoColour, dus vaste planten die binnen een aantal maanden dichtgroeien waardoor er weinig ruimte komt voor onkruid?

Van den Heuvel: 'Het uitgangspunt is tweeledig. Biodiversiteit staat voor mij bovenaan. En twee, het kos-

tenaspect speelt natuurlijk ook mee binnen een gemeente. Iedere gemeente heeft het lastig om de gemeentelijke financiën rond te krijgen. Soms kun je de keuze maken om het dure te doen als het goed is voor de biodiversiteit. Maar als je dat allebei kunt doen – en het is goed voor de biodiversiteit en het kost niet meer geld – ja dan heb je volgens mij een win-winsituatie.'

De diepere visie die achter alle maatregelen voor vergroening zit, is voor Van den Heuvel geluk. 'Mensen moeten gelukkig kunnen zijn en volgens mij is een heel belangrijke voorwaarde voor geluk meer groen. We zijn natuurlijk gewend om heel veel steen toe te passen. Als er bezoek komt of als er een feestje is, moet er voor iedere auto een plek zijn. Dus dat betekent heel veel parkeerplaatsen. Maar ik denk dat wij gelukkig worden als we meer groen in onze omgeving hebben waar we van kunnen genieten. En dat kan betekenen dat als iemand met een auto op bezoek komt, hij die auto op 100 meter van het huis af moet neerzetten. Dit gaat dan over mensen, maar ik vind dat we ook de dieren en insecten moeten helpen om wat meer lucht te krijgen in ons dichtbevolkte Nederland.'

Substraat

Jonkers hoveniers is al enige jaren betrokken bij GreentoColour-projecten in de gemeente Weert zoals in de Heiligenbuurt en de Kasteelsingel. Ook de Onzelievrouwestraat en de voortuin van Beckers zijn door het bedrijf ingericht. Wat betekent het werken volgens dit concept? Bas Janssen van Jonkers, projectleider bij de groenprojecten in Weert: 'Wij zijn er zeer tevreden over. Het succes van het concept is eigenlijk het goede grondwerk waar heel veel aandacht aan is besteed. In Limburg heb je te maken met hoge, droge zandgronden met een heel groot poriënvolume die geen vermogen hebben om vocht of voeding vast te houden. Vaste planten wortelen redelijk oppervlakkig dus je moet het water in de toplaag vasthouden. In samenwerking met BVB Substrates is zo'n 2 jaar geleden een speciaal soort substraat ontwikkeld waarin water in de eerste 30 centimeter gebufferd kan worden. Dit substraat bestaat uit honderd procent organische stoffen en natuurlijke materialen, gemixt met bacteriën en schimmels waardoor water langer vastgehouden wordt en meer voedingsstoffen voor de langere termijn vastgehouden en gebonden blijven. Het is ook een luchtig substraat. Het idee van het concept is dat eigenlijk binnen een paar maanden het hele grondoppervlakte gesloten is. Dus er moet heel veel lucht en zuurstof in de bodem gebracht worden zodat planten zich kunnen ontwikkelen waardoor je het hele jaar rond beleving hebt qua bloei en bladtextuur. Dit levert een enorme bijdrage aan de biodiversiteit. In ieder getijde van het jaar bloeit wel iets waar vogels en insecten hun voeding uit kunnen halen. Het is fijn werken met de gemeente Weert. Ze begrijpen dat het nodig is om de biodiversiteit te verhogen.'

Stadsecoloog

Weert is een van de 140 gemeenten in Nederland die zijn aangesloten bij Stichting Steenbreek die de leefomgeving

Familie Beckers: 'We hebben nu het hele jaar door bloei en kleur in de voortuin.' Beeld: familie Beckers, juli 2020

wil vergroenen en de aangesloten gemeenten ondersteunt met een activiteitenpakket om samen met bewoners de tuinen te vergroenen. 'Wij hebben ons aangesloten, maar eigenlijk omdat wij al activiteiten ondernamen die daar bij thuishoren', zegt Van den Heuvel. 'Bijvoorbeeld een fruitbomenactie waarbij iedere inwoner vijf fruitstruikjes of een fruitboom gratis kon ophalen bij de gemeente. Dat was een daverend succes; we hebben daarbij onze begroting overschreden. Al de acties die we houden, passen volgens mij uitstekend bij de activiteiten van Steenbreek. Maar door ons aan te sluiten heb je een stukje backoffice en best practices van andere gemeenten waar je ook gebruik van kunt maken.'

Sinds 2 jaar heeft Weert een stadsecoloog die momenteel een biodiversiteitsnota aan het schrijven is om hetgeen de gemeente doet in beleid te verankeren. 'Dat is belangrijk. Over 2 jaar zijn er weer verkiezingen en wie zitten er dan? Het mag niet afhankelijk zijn van de wethouders die er

zitten.' Waarschijnlijk begin volgend jaar is de nota klaar. Van den Heuvel: 'De gemeente heeft met de Bijenstichting een convenant gesloten dat we investeren in biodiversiteit door juist drachtplanten toe te passen – dat doen we overigens ook bij bomen. En de stichting controleert ons daar ook op. We hebben ook Stichting Groen Weert die ons altijd van positief advies voorziet en ons scherp houdt als gemeente. Ook bij het maken van de juiste keuze voor bomen. Vroeger had je gewoon een bomenlaan waar alleen maar lindes of eiken stonden. We zijn nu echter ook aan het kijken naar de diversiteit van het bomenareaal.'

Verticaal groen

Naast vergroening, biodiversiteit en beleving speelt ook het klimaat een rol, legt Van den Heuvel uit. 'En dan bedoel ik klimaatadaptieve maatregelen. De Onzeliëvrouwestraat is daar een goed voorbeeld van, want daar hebben we inderdaad adaptieve maatregelen genomen; in de klimaatstresstest was dat een "rode" vlek. Er moest daar een wadi komen. We hebben aan de inwoners een bedrag van 25.000 euro gegeven en gezegd: richt het in als speeltuin. Er is echt iets moois gekomen. We zijn nu de wijk Keent aan het herinrichten. De riolering moet vervangen worden, maar die gaan we uiteraard afkoppelen. Er komt een dubbele riolering: een voor vuil water en een voor hemelwater. Bovengronds maken we allerlei voorzieningen zodat we het water vast kunnen houden als het gaat plenzen. Ook daar hebben we natuurlijk gekeken naar biodiversiteit en groen. In de totale wijk zullen we 5000 vierkante meter tegels vervangen door groen. Ook daar is het vastplantenconcept toegepast en er is een groot aantal extra bomen gekomen.'

In het centrum van Weert is de gemeente echter nog lang niet klaar, zegt Van den Heuvel. 'Uiteindelijk moeten we ook naar het verticale groen toe. Daar moeten we nog een paar mensen voor masseren. En dan heb ik het vooral over vastgoedeigenaren. Die moeten ook inzien dat verticaal groen een toegevoegde waarde heeft voor hun pand en voor de huurders die erin zitten. Ik denk dat daar nog wel nog wel een slag te halen is.'

Over GreentoColour

Het concept GreentoColour van Griffioen Wassenaar richt zich op het realiseren van kleurige, onkruidarme vastplantenvakken in het openbaar groen. Omdat gedacht wordt vanuit de kosten van beheer en onderhoud wordt gewerkt met specifiek geselecteerde sterke soorten. Zeer snelle dichtgroei van vaste planten zorgt voor aanzienlijk minder onkruidgroei ten opzichte van bijvoorbeeld heesterbeplanting. De beplanting is na de eerste zomer al vrijwel volledig bedekt. Het concept is toepasbaar onder alle omstandigheden. De beschikbare planten worden namelijk uitgebreid getest in de voorbeeldtuin van Griffioen. De toegepaste planten moeten voldoen aan 21 voorwaarden, onder andere snel dichtgroeien, droogte- en zoutbestendig, winterhard tot min 20 graden, snel uitlopend na het maaien en veel bladmassa. Van de ruim 750 soorten vaste planten die op de eigen kwekerij van Griffioen worden geteeld, zijn er ongeveer 125 soorten geschikt voor GreentoColour.